

ТОРГІВЛЯ ЖІНКАМИ: СУСПІЛЬНА НЕБЕЗПЕЧНІСТЬ ТА ЗАХОДИ ПРОТИДІЇ

Однією з найнебезпечніших форм порушення прав людини в сучасних умовах є торгівля людьми, найчастіше предметом торгівлі виступають жінки. Суспільна небезпечність торгівлі жінками обумовлена тим, що вона порушує комплекс основних прав та свобод жінки як людини та громадянина України, передбачених Конституцією України, зокрема:

- а) право на свободу та особисту недоторканість (ст.29);
- б) право на повагу до людської гідності (ст.28);
- в) свобода пересування, вільний вибір місця проживання (ст.33);
- г) право громадянина України на повернення в Україну у будь-який час (ст.33);
- д) право на турботу та захист громадян України, які знаходяться за її межами (ст.25);
- е) право на відпочинок (ст.45);
- є) право на вільний розвиток своєї особистості. (ст.23);
- ж) таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (ст.31);
- з) право на захист від примусової праці (ст.45);

Вищезазначений перелік прав і свобод людини та громадянина України є далеко не повним, оскільки після продажу жінка найчастіше потрапляє в рабські умови життя, тобто порушуються майже всі її права. Фактично у жертви залишається лише одне право – право на життя, якого жінки теж дуже часто позбавляються.

Суспільна небезпечність торгівлі жінками також полягає і в тому, що її можна розглядати як різновид “злочинного промислу”. Особливістю “злочинних промислів” є прагнення до збагачення за допомогою протиправної роботи, яка або взагалі заборонена, або потребує спеціального дозволу (ліцензії). А.Ф. Зелінський виділяє наступні загальні риси злочинних промислів:

- 1) вони здійснюються систематично, виступають вагомим джерелом доходу винних осіб;
- 2) суспільна думка розглядає їх досить терпимо, за винятком наркобізнесу та фальшивомонетництва;
- 3) відповідні заняття можуть бути легальними, якщо здійснюються державою або по державній ліцензії;
- 4) більшість “злочинних промислів” набуло в останні роки транснаціонального характеру.[1, с.171].

Злочинці, що займаються торгівлею жінками, як правило, чинять такі дії систематично, мають таку діяльність за основне джерело існування (за даними ООН торгівля людьми займає третє місце по прибутковості після торгівлі зброєю та наркотиками)[4].

На нашу думку, як виняток, наведеного А.Ф. Зелінським, з приводу терпимості суспільної думки щодо злочинних промислів, слід додати також і торгівлю жінками. Суспільна думка дуже нетерпимо ставиться до таких дій.

Певний різновид дій, пов'язаних з продажем жінок, має зовні законний вигляд. Прикладом можуть виступати трансферні угоди щодо спортсменів. У цих випадках відсутня така обов'язкова ознака складу злочину "торгівля людьми", як злочинна мета.

Останнім часом торгівля жінками дуже швидко поширюється. Якщо не будуть прийняті невідкладні заходи соціального контролю за цим явищем, то воно може набути транснаціонального характеру.

Слідчо-судова практика України вже робить перші кроки щодо боротьби з торгівлею жінками. Так, у Києві та Луганську створені окремі підрозділи по боротьбі зі злочинами у сфері громадської моралі, які безпосередньо займаються розкриттям та розслідуванням фактів торгівлі жінками, проводиться певна робота по створенню таких підрозділів в УМВС інших областей України.

Згідно з інформацією, яку довів Уповноважений Верховної Ради України з прав людини Н. Карпачова на засіданні Національної координаційної ради щодо запобігання торгівлі людьми, сьогодні в Україні порушено 17 кримінальних справ за ознаками ст. 124¹ КК України.

Декілька справ направлено до суду і по ним винесені обвинувальні вироки. Так, у м. Херсоні громадянка Ш. була засуджена за ч.2 ст.124¹ КК України за "умисне відкрите заволодіння людиною, пов'язане з незаконним переміщенням через державний кордон України для подальшого продажу з метою сексуальної експлуатації, вчинене по відношенню до кількох осіб, особою від якої потерпіли знаходились в матеріальній залежності". Всього громадянкою Ш. було продано в бари Стамбула 7 жінок, але особи трьох з них слідству встановити не вдалося [2].

Також були засуджені громадянки М. і К. за ч.3 ст.124¹ КК України за "умисне відкрите заволодіння людиною, без переміщення потерпілого через державний кордон України для подальшого продажу з метою сексуальної експлуатації, скоєне у відношенні кількох осіб, повторно, а також особою, від якої потерпілий знаходився у матеріальній залежності, в складі організованої групи". Встановлено, що двох мешканок м. Херсону було продано до бару у м. Суботиця (Республіка Сербська), де їх примушували займатися проституцією, а продаж двох інших жінок працівникам міліції вдалося попередити [3].

За даними ООН, щороку для підневільної праці кордони країн світу перетинають майже 4 млн. жінок. Останніми роками біля 400 тис. українських жінок виїхало на роботу за кордон, багато з яких стали жертвами торгівлі з метою сексуальної експлуатації [4].

Виходячи з вищеведеного ми бачимо не випадковість криміналізації торгівлі жінками, а також той факт, що торгівля не втрачає своєї гостроти і особливо в Україні, яка є однією з країн – постачальниць жінок на світові ринки секс – бізнесу. Для суттєвого зменшення масштабів цього явища необхідні, насамперед, заходи соціально-економічного характеру. Очевидно, що без поліп-

шення життєвого рівня українського народу, його соціальної захищеності, говорити про викоренення торгівлі жінками неможливо.

Необхідною умовою ефективного протистояння торгівлі жінками є досконале національне законодавство, зокрема кримінальне. Нововведена кримінально-правова заборона на торгівлю людьми (ст.124¹ КК України) сформульована невдало, в ній переплітаються одразу три заборони: на викрадення людини, на контрабанду людей та на торгівлю людьми. Це викликає значні труднощі при застосуванні відповідної кримінально-правової норми, тому в новому КК України доцільно було б більш точно та лаконічно сформулювати ці норми.

Надійшла до редколегії 16.01.2000

Список літератури:

1. Зелінський А.Ф. Кримінологія: Навч. посібник. Х., 2000.
2. Архів Суворівського райсуду м. Херсону, 1999, справа № 250002-99.
3. Архів Суворівського райсуду м. Херсону 1999, справа № 031252-98.
4. Кокіна В. Дорога до дому // Угрозливий кур'єр. 2000. №19

О.В.Літвінов

ПРО ДЕЯКІ ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ БОРОТЬБИ З ЛЕГАЛІЗАЦІЄЮ НЕЗАКОННИХ ПРИБУТКІВ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

При розслідуванні економічних злочинів правоохоронні органи досить часто виявляють факти маскуванню злочинних коштів з використанням механізму розрахункових операцій. Аналіз слідчої та судової практики свідчить, що в Україні, як і в інших країнах, існує проблема легалізації незаконних прибутків. Але перешкодами в її вирішенні є недосконалість чинного законодавства, недостатня підготовка фахівців правоохоронних органів з питань розкриття та розслідування фінансових злочинів.

За офіційними даними сотні мільйонів доларів США щорічно відмиваються на території України, а потім або переказуються за кордон або використовуються в інтересах вузького кола осіб, які розпоряджаються ними чи контролюють ці кошти. Про це свідчать матеріали МВС, СБУ, Генеральної прокуратури, ДПА*, МЗЕЗ**.

Аналіз кримінальних справ про економічні злочини та іншої інформації показує, що організовані злочинні групи проникають у сферу кредитно-фінансових відносин через створення комерційних банків, страхових компаній та інших комерційних структур з метою легалізації злочинно отриманих коштів і поширення впливу на ключові позиції в економіці.

* За даними Управління податкової міліції у Київській області тільки у Києві у 1999 році були знешкоджені декілька так званих «конвертаційних центрів» через які були відмиті та проконвертовані десятки мільйонів гривень кримінального походження.

** За даними Міністерства зовнішніх економічних зв'язків сума валюти, яка була перерахована за межі України за допомогою ЛОРО рахунків сягає майже чотирьох мільярдів гривень.